

157 sayılı Kanunun 2, 12, 41, 43 ve 44 ncü maddelerinin yorumlanmasına mahal olmadığına dair

(Resmî Gazete ile ilâm : 24.12.1960 - Sayı : 10689)

Karar No.

33

157 sayılı Kanunun yayınlanmasından sonra daha Kurucu Meclis teşekkül etmeden yasama yetkisinin bu Meclise intikal ettiği yolunda bir iddia ortaya atıldığından, bu konuda bir yorum kararı ittihazı için yapılan teklifin müzakeresi sonunda aşağıdaki neticeye varılmıştır :

157 numaralı Kanunun 43 ncü maddesinde (Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer) denilmekte ise de, bundan maksat sözü geçen kanunun mahiyetleri icabı derhal yürürlüğe girmesi mümkün olan hükümleri bakımından her hangi bir bekleme müddetinin bahis konusu olmayacağını ifade etmekten ibarettir. Eğer her hangi bir hüküm muhtevası, zarurî olarak ancak muayyen bir müddet sonra uygulanabilecek bir mahiyet arz ediyorsa, bu hüküm şüphesiz ki ancak tatbiki mümkün olduğu andan itibaren hukukî ve fiilî bir değere sahibolabilir. Keyfiyet yasama yetkisi bakımından incelenince kolayca tesbit olunur ki, 1 numaralı Kanunun Millî Birlik Komitesini Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütün yetkileri ile tehziz eden hükmü ancak bu yetkilerden bâzılarının ve bu arada yasama yetkisinin Kurucu Meclise devredilmesi suretinde bir tahdide tâbi olmuştur. Böyle olduğuna göre Kurucu Meclis fiilen teşekkül etmedikçe Millî Birlik Komitesinin yetkilerinin ona devredilmesi bahis konusu olamaz. Zira bağımsız ve hâkim bir Devletin yasama yetkisi hiçbir an nâmevcut sayılamaz. Millet adına bu yetkiyi kullanacak bir merciin daima var olması hukukî ve mantıkî bir zaruret teşkil eder. Esasen 157 sayılı Kanunun Millî Birlik Komitesinde müzakeresi sırasında bu husus açıkça belirtilmiş ve zapta da geçmiş bulunmaktadır. Nitekim yasama organının seçim devresi sona erdikten veya Meclis feshedildikten sonra da yeni Meclis gelinceye kadar eski Meclisin yetkilerinin devam edeceği Anayasalarda ifade edildiği gibi ilimde de daima belirtilmiştir. Keza yeni Anayasa ile kurulacak Türkiye Büyük Millet Meclisi faaliyete geçinceye kadar da Kurucu Meclisin yetkisi devam edeceği tabiidir. Bütün bu hal suretlerine uygun olarak Kurucu Meclisin bir uzvu olan Temsilciler Meclisinin fiilen toplanacağı ana kadar yasama yetkisinin munhasıran Millî Birlik Komitesine tevdi edilmiş olarak devam etmesi tabii ve zarurîdir. Aksi halde Türkiye Cumhuriyeti, 16.12.1960 tarihinden itibaren 21 gün yasama organından yani hâkimiyetin en büyük parçasını teşkil eden yasama kudretinden mahrum bir toplum derecesine düşerdi.

Esasen 44 ncü maddede - Bu kanunu Kurucu Meclis yürütür - denilmiş olması da, bu kanun hükümlerinin esas itibarıyla Kurucu Meclis fiilen teşekkül etmeden uygulanamayacağını göstermektedir. Buna karşılık Kurucu Meclisin seçimi hakkındaki 158 sayılı Kanunu Bakanlar Kurulunun uygulayacağı derpiş edilmiştir.

Anayasayı değiştiren 157 sayılı Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğine dair hüküm, Temsilciler Meclisinin seçimine ait kanunun, Anayasaya aykırı olmaması ve Kurucu Meclisin teşkili maksadı ile seçimlerin derhal yapılabilmesini sağlamak içindir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki 157 sayılı Kanunun 41 nci maddesi ile Millî Birlik Komitesini yasama alanında yetkili kılan 1 sayılı Kanunun ilgili hükümleri yürürlükten kaldırılmamış, sadece «İşbu Kanuna uygun olarak değiştirilmiş» tir. Sözü geçen kanun ise 12 ncü maddesinde Temsilciler Meclisinin bu kanunun yayımından sonraki 21 nci günde Ankara'da saat 15 te en yaşlı üyenin başkanlığında toplanacağını açıkça belirtmiştir. Demek oluyor ki 157 sayılı Kanuna göre bu kanunu yürütecek ve yasama yetkisini kullanacak olan Kurucu Meclis ancak 12 ncü maddede belirtilen tarihte teşekkül etmiş olacaktır. Millî Birlik Komitesinin yetkilerinin kurulacak olan Ku-

rucu Meclis teşekkül edip bu yetkileri devralmadığı müddetçe de Millî Birlik Komitesinin bütün yetkileri tam olarak devam eder. Henüz teşekkül dahi etmemiş bir organa yetkilerin devredilmesinin bahis konusu olmayacağı ve 157 sayılı Kanunun böyle bir maksat taşımadığı hususunda mantıkan ve hukukan en küçük bir tereddüde mahal olmadığı aşikârdır.

Bu sebeplerle Millî Birlik Komitesinin yasama yetkisinin 6 Ocak 1961 gününden önce her hangi bir tahdide uğradığı yolundaki görüşlere asla iltifat edilemez ve 157 sayılı Kanunun 2, 12, 41, 43 ve 44 ncü maddeleri hükümleri bir arada ve Anayasa hukuku prensiplerinin ışığı altında mütalâa edilince bu husus açıkça anlaşılır. Bu itibarla sözü geçen maddelerin yorumlanmasına mahal olmadığına Türkiye Cumhuriyeti Millî Birlik Komitesinin 22 Aralık 1960 tarihli toplantısında Karar verilmiştir.

22 Aralık 1960

Başbakanlığa yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 23.12.1960

657

1 Numaralı Kanunun 24 ncü maddesinin 2 nci fıkrasında yazılı «Yakınlarının» tâbirinin yorumuna mahal olmadığına dair

(Resmî Gazete ile ilâm : 24.12.1960 - Sayı : 10689)

Karar No.

34

1924 tarihli Teşkilâtı Esasiye Kanununun bâzı hükümlerinin kaldırılması ve bâzı hükümlerinin değiştirilmesi hakkındaki 1 numaralı Kanunun 24 ncü maddesinin ikinci fıkrasında, «Eski iktidar mensuplarından, kendilerinin ve yakınlarının servetlerini meşru yollardan edindiklerini mahkemede ispat edemiyenler hakkında Teşkilâtı Esasiye Kanununun 73 ncü maddesinde yazılı müsadere yasağı yürürlükten kaldırılmıştır.» diye tasrih edilmiş bulunmaktadır. Mezkûr fıkradaki eski iktidar mensuplarının yakınları tâbirinin şümul ve muhtevasını ve bu tâbirle kimlerin kastedilmiş olduğunu tâyin hususunda gerek 1 numaralı Kanunda ve gerekse diğer mevzuatımızda aydınlatıcı bir hükme tesadüf edilememiştir.

Yalnız Türk Ceza Kanununun 259 ncü maddesi ile akraba tâbirinin mânası tâyin ve tesbit olunmuş, «Karı koca ile usul ve füruğ ve kardes ve kız kardeş ve amca ve dayı ve hala ve teyzelerle yengeler ve bunlar derecesinde sıhriyeti olanlar» akraba sayılmıştır.

1 sayılı Kanunun 24 ncü maddesinin bahis konusu olan 2 nci fıkrasında akraba tâbiri yerine daha geniş ve şümulü bir mâna ifade eden yakınları tâbiri kullanılmış olmakla eski iktidar mensuplarının yalnız akrabalarının, tâbiri diğerle kan ve sıhrî hısımlarının değil eski iktidar mensuplarına menfaat rabitasıyla bağlı bulunanların veya bunlar ile hizmet, vazife ve iş sahalarında veya her hangi bir suretle temas ve münasebet tesisine ve bu temas ve münasebet neticesi olarak haksız ve gayrimeşru servet edinmeye muvaffak olanların da mezkûr fıkradaki yakınları tâbirine dâhil addedilmesi ve dolayısıyla bunlar hakkında da Teşkilâtı Esasiye Kanununun 73 ncü maddesinde yazılı müsadere yasağının kaldırılması iltizam edildiği aşikârdır.

Bilfarz eski iktidara mensubolanlardan birinin hizmetinde bulunmak veya bunlarla iş ve ticaret sahalarında teşriki mesai etmek, parti dâhilindeki temaslar ve sair suretlerle eski iktidar mensuplarına hulûl ve bunlarla münasebet tesis ederek gayrimeşru yollardan servet edinmeye muvaffak olan bir kimsenin eski iktidar mensubunun yakını ad ve telâkki olunması icabeder.

Diğer taraftan 1 numaralı Kanunun 23 ncü maddesinin son fıkrası «Millî Birlik Komitesinin ayrıca lüzum gördüğü şahıslardan mal beyanı isteyebileceği» hükmünü ihtiva etmektedir.